అంతర్వాహిని

హితశ్రీ

* గతసంచిక తరవాయి *

15

వసంత కిటికీలోంచి చూస్తోంది. అల్లంతదూరంలో కనిపించాడు పోస్ట్‌మన్. 'అమ్మయ్య!' అనుకొని ఆమె అతనివైపే ఆత్రుతగా చూస్తూ నిలబడ్డది. తన వాకిలివైపే వస్తున్నాడు. ఇవాళ తప్పక తనకి ఉత్తరం వస్తుంది. ఆమె ముఖంలో ఆశ చిగురించింది.

పోస్ట్‌మన్ వసంత ఇంటిమీదుగా పైకి వెళ్లిపోయాడు. వసంతముఖం మబ్బుపట్టిన చంద్రబింబంలా అయింది. సరిగా చూశాడో లేదో! ఇవాళకూడా రోజూకిమల్లేనే గడిచిపోతుందా! ఆమె నిట్టూర్పు విడిచింది.

ప్రతిరోజూ ఆమె ఎదురుచూస్తూనేవుంది-విశ్వం కోసం, కనీసం విశ్వం ఉత్తరంకోసం. ఆ రోజున అతనలా వెళ్ళిపోయిన రాత్రినుంచీ ఆమెకి మనసులో అదే దృశ్యం మెదుల్తోంది. గంభీర భీభత్స ప్రకృతిలో దూర దూరంగా వెళ్ళిపోతున్న విశ్వం, గాలివానలో ఊగిపోతూ తడిసిపోతూ ఆ చిమ్మచీకటిలో మెరుపుల సహాయంతో ముందుకి సాగిపోతున్న విశ్వం. ఎలా వెళ్ళనిచ్చింది తను? తను చెయ్యదలచుకున్నది చెయ్యగలిగే నైతికబలంతో అనుకున్న కోరికతో నిర్మించిన విశ్వం రూపమే ఆమెకళ్లలో మెదుల్తోంది. తను ఒక్కమాట అని వుంటే విశ్వం తనకింత దూరమై పోయేవాడు కాదు. ఆ సమయంలో తను దిగ్భ్రమ చెందినమాట నిజమే. కాని సరైన సమయంలో తనకి చైతన్యం రాకపోవటం దురదృష్టం. అదే పరిస్థితిలో విశ్వం కాక మరొకవ్యక్తి అయివున్నట్లయితే తనపరిస్థితి ఎలావుండేది! ఆయన విశాలహృదయుడు. మహానైతిక శక్తిసంపన్నుడు. క్షణికంగా ఉద్రేకానికి లోనైనా పగ్గాలు పట్టుకుని నిలదొక్కుకోగల ధీశాలి. మనసిచ్చి మాట్లాడాలనిపించే ఆకర్షణశక్తిగల సహృదయుడు.

ఆ మర్నాటినించీ వసంత, విశ్వం మళ్ళీ వస్తాడని ఎదురుచూస్తూనేవుంది. రోజులు గడిచిపోతున్నా ఆమె విశ్వాసం సన్నగిల్లలేదు. కాని ఆమెలో పూర్వపు ఉత్సాహం లోపించింది. మళ్ళీ నాటక సంఘంవారి నాటకంలో పాత్ర స్వీకరించిందేగాని రిహార్సల్స్‌లో పూర్వపు ఆసక్తీ, ఉత్సాహమూ లేవు.

రంగారావు ఒక్కడే నాటకసంఘ సభ్యుల్లో తనకి స్నేహితుడని విశ్వం చెప్పటం ఆమెకి గుర్తుంది. అతన్ని అడిగింది విశ్వం విషయం. తనకి అతని విషయమేమీ తెలియదన్నాడు రంగారావు. ఆమె కోరికమీద విశ్వం తండ్రిని కనుక్కున్నాడు. కాని ఆయనకూడా విశ్వం అడ్రసు చెప్పలేకపోయినాడు. ఏదో ఉద్యోగం వచ్చిందని విశ్వం రాసిన ఉత్తరం తరవాత అతని దగ్గిర్నించి మళ్ళీ ఇంకొక ఉత్తరమేమీ ఆయనకి రాలేదు. ఆ విషయమే చెప్పాడు. తనకీ విశ్వం విషయం ఆగుర్దాగానే ఉందనీ, ఒకవేళ మరో ఊళ్ళో ప్రయత్నాలేమైనా చేస్తున్నాడేమోననీ అన్నాడు.

రంగారావుకి వసంత పరిస్థితి కొంత అర్థమైంది. ఆమెతో విశ్వానికి ఉన్న పరిచయంకూడా అతనికి తెలుసు. అందువల్ల ఆమెపట్ల సానుభూతి పూర్వకంగా ప్రవర్తించసాగాడు. వసంత నాటకసంఘం వారి నాటకంలో పాత్ర స్వీకరించటానికికూడా రంగారావే కారణం. అతను ఒకరోజున వచ్చి వసంతని ప్రాధేయపూర్వకంగా అడిగాడు. ఎంతైనా అతను విశ్వం స్నేహితుడు. ఆ గౌరవంవల్లనే ఆమె ఒప్పుకుంది.

వసంతపట్ల ఎవరైనా అగౌరవంగా మాట్లాడితే అతనూరుకోడు. విశ్వం చీవాట్లు పెట్టినప్పటినించీ అతను తన బాధ్యత గుర్తెరిగి నాటకసంఘ కార్యకలాపాలు నిర్వహించసాగాడు. వసంతకి విశ్వం విషయాలు ఏమైనా చెప్పేది అతనొక్కడే. తీరిక దొరికినప్పుడు ఇద్దరు విశ్వాన్నిగురించి మాట్లాడుకుంటారు. విశ్వం మీద రంగారావుకి అభిమానం ఏర్పడటానికి ముఖ్య

కారణం అతను తన గానాన్ని ఏ వినహాయింపూ లేకుండా మెచ్చుకోవటం.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. వెంకటేశ్వర్రావు అప్పు డప్పుడు వసంతిని సందర్శిస్తూనే ఉన్నాడు. ఆమె చేత చివాట్లు తింటూనే ఉన్నాడు. రిహార్సలు అయేసరికి ఒక్కొక్కసారి చీకటిపడితే ఇంటిదాకా వస్తానని తయా రవుతాడు. ఆమె విసిరికొడుతూనే ఉంటుంది. ఆ సమ యాల్లో ఆమెకి విశ్వం జ్ఞాపకంవొస్తాడు. మొదటిసారి విశ్వంతో కలిసి ఇంటికివచ్చిన సన్నివేశం తన జీవితంలో మరపు రాదు. తెచ్చిపెట్టుకున్న సంస్కారం కాక స్వతహా మనిషిలో ఉన్న ఆ మాట మంచితనం తన హృదయంలో వెయ్యివీణలు మోగిస్తుంది.

“నేను కవిని కాను” అన్న విశ్వంమాటలు జ్ఞాప కంవొస్తే నవ్వొస్తుంటుంది. ‘కవిగారూ’ అని పిలవకూడ దట. ఆయన కవి కాకపోతే మరెవరు?

“కాస్తో కూస్తో చిత్రకళ ఉందట” ఆ విషయం తలపుకొస్తే తన వస్తికి చిత్రం వైపు చూడకుండా ఉండలేదామె.

ఆమె ఒకసారి రిహార్సల్‌లో ఉండగా ఆ మాటలు జ్ఞాపకంవొచ్చాయి. హృదయంలో ఏదో భావం పెల్లుబికింది. ఎంత ఆపుకున్నా ఆగలేక పోయింది. సరాసరి ఇంటికి వచ్చి తనచిత్రం ముందు కూర్చుంది.

తన చిత్రం అసంపూర్తిగా వొదిలేసి వెళ్లి పోయాడు విశ్వం. కనీసం ఆ చిత్రం పూర్తిచెయ్య టానికైనా ఆయన తిరిగిరావాలి. వచ్చితీరతాడు. తన బొమ్మ తయారుచేసిస్తానని మాట ఇచ్చాడు. మాట తప్పే పెద్దమనిషి కాదు విశ్వం.

కన్నీళ్లు గిర్రున తిరుగుతాయి వసంతకి. విశ్వం పెద్దమనిషి, అంతకంటె పెద్దమనిషి ఎవరైనా ఉంటా రేమో తన ఊహకి మాత్రం అతీతం. తన చిత్రం అసం పూర్ణంగా మిగిలిపోతే తన జీవితమూ అంతే. ఏమేం సాధించినా ఆ చిత్రం పూర్తికానిదే తన జీవితం సఫ లం కాదు.

తమ ఇద్దరికీ ఆ చిత్రానికీ మధ్య అనివాభావ సంబంధం ఉంది. అందులో తన బాహ్యరూపమే కాక అంతస్సౌందర్యం ఉంది. అది విశ్వానికి తెలి యకపోవచ్చు. హృదయం రాగరంజితమైన తరు ణంలో వదనంలోని ప్రణయరాగదీప్తులు చిత్రించ టానికే విశ్వం శ్రమపడ్డాడు. ఆ రాగరేఖల్ని దర్శించి నవాడు విశ్వం. ఆ అనురాగానికి ఆలంబనం అతడే నని విశ్వానికి తెలియకపోవచ్చు. కాని అతని కళా సృష్టిలో, నేత్రద్వయం ఆ సత్యాన్ని ఎల్లప్పుడూ చాటుతూనే ఉంటుంది. తన సృష్టిలో తన హృదయం ప్రతిబింబిస్తుంది. చిత్రంలో విశ్వం హృదయం తను స్పష్టంగా చూడగలుగుతోంది.

ఆ చిత్రం తనది కాదు. రెండు మానవ హృద యాల్లోని రాగోదయ దృశ్యం.

16

అదృష్టవశాత్తూ విశ్వానికి ఒక వారపత్రికా కార్యాలయంలో ఉద్యోగమైంది. జీతం చాలా తక్కువే ఐనా విశ్వానికి ఆ ఉద్యోగం నచ్చింది. ఏ ఆఫీసులోనో గుమాస్తాగా చేరటంకంటే తను చదివింది కాస్తో కూస్తో పనికొచ్చే పత్రికా రచయిత పదవిలో ప్రవేశించటం అతనికి ఉత్సాహాన్నిచ్చింది. శ్రద్ధగా పనిచేయసాగాడు. అతని రచనలవల్ల పత్రికకి కూడా కొంచెం ప్రతిష్ఠ లభించసాగింది.

ఉద్యోగం చేస్తూనే ఉన్నా అతను చిత్రకళ అభ్యసించటం మానలేదు. ఆఫీసుకి వెళ్ళేముందు రోజూ ఏవో బొమ్మలు వేసుకుంటూ ఉండేవాడు. ఈ అన్ని వ్యాపకాల్లోనూ వసంతని అతను మర్చి పోలేదు. ఆమె జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడల్లా అతని మనసు పరిపరివిధాలపోయేది. ఆమెకి ఉత్తరం రాయాలని అనుకునేవాడు. కాని తీరా రాయటానికి కూర్చునేసరికి ఆ ప్రయత్నం విరమించటం మంచి దనిపించి మానేసేవాడు. ఉత్తరంలో తన విషయం తెలియచేస్తే ఆమెకి కొంత ఊరట కలుగుతుందని అతను ఆలోచించకపోలేదు. కాని అనవసరంగా ఆమె జ్ఞాపకాలని మళ్ళీ రేపి బాధకలిగించటమవుతుందేమో నని అనుకునేవాడు. తను ఇప్పట్లో గుంటూరు వెళ్ళడు. ఆమెని కలుసుకోటం అందువల్ల త్వరలో సాధ్యం కాదు. ఉత్తరం రాసినప్పటినించీ ఆమె తన కోసం ఎదురు చూస్తూ ఆశాభంగం చెందితే తనకి కష్టంగా ఉంటుంది. అదికాక ఉత్తరంలో అన్ని సంగతులూ రాయటం కష్టం. తన మనసులోనిదంతా ఆమెకి తెలియ చెప్పటం అవసరం. ప్రత్యక్షంగా కలుసుకున్నప్పుడు తనామెని వివాహం చేసుకోటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడని చెబితే ఆమె భావోద్రేకం చూడాలని గాఢంగా తనకి అనిపిస్తోంది.

ఉత్తరం రాయకపోవటానికి మరో ముఖ్య కారణం కూడా ఉంది. తను మాటమీద నిలబడటానికి సర్వవిధాలా ప్రయత్నిస్తాడు, నిజమే. కాని మొదట ఆమెని వివాహం చేసుకుంటానని ఉత్తరంలో రాసి ఏ కారణంవల్లనైనా అది నెరవేర్చలేకపోతే ఆమెని వంచించినట్లవుతుంది. తనా పని చెయ్యలేడు. ఈ సంగతులేవీ లేకుండా ఉత్తరం తన ఉనికిని తెలియచేస్తూ రాస్తే తనమీద ఆరాత్రి ఆమెకి కలిగిన అభిప్రాయం అలాగే ఉండిపోయి తన నిజాయితీమీద నిర్లక్ష్యం ఏర్పడవచ్చు.

ఇలా కారణాలు వెతుక్కుంటూ విశ్వం జాబు రాయటం ఉపేక్షించాడు. కొన్ని సమయాలలో తను తొందరపడి ఆమెకు మాటివ్వకూడదని నిశ్చయించుకుంటాడు. మరికొన్ని సమయాలలో వెంటనే ఆమెకి పరిస్థితులు తెలియచేసి వివాహం చేసుకుంటానని చెప్పాలనుకుంటాడు.

ఈ స్థితిలో ఒక వారంరోజులు విశ్వం జబ్బుపడ్డాడు. చూసేదిక్కు లేకపోయింది. ఒక్క ప్రేమపూరితమైన మాటకోసం తపించాడు. ఒంటరితనం భరించటం దుర్భరమైపోయింది. ఆ సమయంలో వసంత చిరునవ్వు లాలికనూ చల్లటి హస్తస్పర్శతో పులకింపచేసినట్లు ఊహాపథంలో మధురానుభూతిని పొందాడు. ఆమె అమాయకత్వంలోని ఏదో ఆకర్షణ బలీయంగా విశ్వాన్ని కలవరపెడుతుంది.

జ్వరం తగ్గగానే విశ్వం తండ్రికి సుదీర్ఘమైన ఉత్తరం రాశాడు. తన పరిస్థితులన్నీ తెలియచేసి వసంతని తను పెళ్లిచేసుకోక తప్పదనీ, తనని క్షమించి అందుకు అంగీకరించవలసిందనీ ప్రాధేయపూర్వకంగా రాశాడు.

విశ్వం ఉత్తరానికి తిరుగుటపాలో జవాబు వచ్చింది. అందులో రంగనాథంగారు నిష్కర్షగా తమ తిరస్కృతిని తెలియచేశారు. ఉత్తరం చదవగానే విశ్వానికి ఒళ్లు మండింది. ఆ నిరంకుశత్వాన్ని సహించలేకపోయాడు. ఒక ముగ్ధబాలికని ఇనపపాదాల కింద తొక్కిపట్టిన సంఘాన్ని ఎదిరించి ఆదర్శంగా ప్రవర్తించాలని తను మనస్ఫూర్తిగా కోరుకుంటే పరిస్థితుల్ని అర్థంచేసుకుని సహకరించకుండా బెదిరించే పితృత్వాన్ని ధిక్కరించటానికి తనకి ముందు వెనుకలు చూడాలిసిన అవసరంలేదని తీర్మానించుకున్నాడు.

తను ఆర్థికంగా అధోగతిలో ఉన్నాడు. తన సంపాదన తనకే చాలదు. వసంతనేం పోషిస్తాడు? డబ్బు లేనిదే వ్యవహారం జరగదు. ఒక ప్లీడర్‌తో సంప్రదించి ఆస్తిలో భాగంకోసం తండ్రికి రిజిస్టర్డ్ నోటీసు ఇప్పించాడు.

అది పోస్టుచేసినరోజు రాత్రి విశ్వానికి నిద్ర పటలేదు. తనేదో తప్పుచేశాడని అనిపించసాగింది. సమర్థించుకున్నాడు. కాని నోటీసు ఇప్పించేముందున్న పరిస్థితి ఇప్పుడు లేదు. అప్పుడు తను చేసిన దోషం ఏమీ లేదు. తప్పంతా నాన్నమీద ఉంది. ఇప్పుడు తనమీదికి ఆకాశం విరుచుకుపడేట్టుంది. తను ఇలాంటి దావాల్ని గురించి పూర్వం విన్నప్పుడు చాలా తిరస్కార భావంతో విమర్శించేవాడు. ఇప్పుడు తను అదే పొరపాటు చేశాడు. విశ్వానికి ఒక్కటే సమర్థనీయాంశంగా తోచింది. ఇది తనకోసం చేసిన పనికాదు. ఒక కోమలిని పాడు సంఘం బారినించి రక్షించటానికి చేశాడా పని. స్వార్థంకోసం చేస్తే క్షంతవ్యుడు కాడు.

నోటీసు అందినట్టు సంతకం ఉన్నా జవాబు మాత్రం ఏమీ రాలేదు. భయం భయంగా రోజూ పోస్టుకోసం చూస్తున్నాడు విశ్వం. రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. యథావిధిగా తన ఉద్యోగవిధులూ, చిత్రలేఖనమూ చూసుకుంటూనే ఉన్నాడు విశ్వం. కొన్ని చిత్రాలు ప్రదర్శనకికూడా పంపాడు. వాటికి ప్రశంసలు లభించాయి.

ఒకరోజు ఉదయం గదిలో కూర్చుని ఏదో రాసుకుంటుంటే తలుపు తట్టిన చప్పుడు విని లేచి తలుపు తీశాడు విశ్వం. సూరీ, జానకీ వచ్చారు. కుశల ప్రశ్నలైపోయి తీరిగ్గా కూర్చున్నప్పుడు అడిగాడు విశ్వం.

"ఏమిటి విశేషం, ఏదో పనిమీదే వొచ్చినట్టున్నారు."

"వెండి సామాన్లూ, చీరలూ, నగలూ మొదలైనవి కొనాలి." అన్నాడు సూరి తాపీగా.

"ఏమిటి గిరాకీ?"

"మా జానకీ—పెళ్ళికూతురాయెనే," అని రాగయుక్తంగా అభినయపూర్వకంగా చూశాడు. జానకి ఇదంతా తనకేమీ పట్టనట్టు తనేమీ విననట్టూ పేపరు చదువుకోసాగింది. కొద్ది క్షణాలాగి విశ్వం అకస్మాత్తుగా నిద్రనించి లేచినవాడిలా అన్నాడు.

"చెప్పావుకావే! ఎప్పుడూ ముహూర్తం?"

"రోజుల్లోనే. శుభలేఖ ఇస్తాంలే."

"ఇవ్వకపోతే లాక్కుంటాను. సరే, సంబంధం ఏ ఊరేమిటి?"

"మా ఊరే"

"ఎవరూ?"

"ఆయన పేరు నశేశ్వరరావు."

విశ్వం ముఖంలో నెత్తురుచుక్క లేదు. అతనికి నోట మాటరాలేదు. హీనస్వరంతో అడిగాడు

"ఏ నశేశ్వరరావు?"

"బి. ఎల్. ప్యాసయి కొత్తగా ప్రాక్టీసు పెట్టాట్ట. కొత్త నాటకాలపిచ్చి కూడా ఉందిట. నువ్వెరిగే ఉంటావనుకున్నాను. తెలుసా?"

విశ్వానికి ఏం జవాబు చెప్పాలో తెలియలేదు.

"తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నారా?"

"ముహూర్తంకూడా నిశ్చయమైపోయి రెండు రోజుల్లో పెళ్ళిజరగబోతుంటే ఇంకా నువ్వుతాంబూలాల దగ్గిరే ఉన్నావూ?"

విశ్వం ముఖం పాలిపోయింది. నెమ్మదిగా సూరికిమాత్రం వినిపించేలా అడిగాడు.

"జానకికి ఇష్టమేనా?"

"నీ కా అనుమానం ఎందుకు కలిగిందీ?"

విశ్వం జవాబు చెప్పలేదు. చూడటానికి నశేశ్వరరావుది సుందరవిగ్రహమే. మాటలో మర్యాద, నడకలో హుందాతనం ఉన్నాయి. ఎంతైనా నటుడు. కాని జానకి అతన్ని వివాహమాడి ఏంసుఖపడుతుందో! విశ్వానికి గుండె గతుక్కుమంది ఆ ఆలోచనరాగానే. మంచిమొగుణ్ణే వెతుకుతాంలే అని భరోసా ఇచ్చాడు జానకికి, తనచేతుల్లో ఏదో ఉన్నట్టు. ఎంత పొరపాటు చేశాడు! స్థిరపరచుకునేముందు తనతో మాటమాత్రం అంటే, ఓ ఉత్తరంముక్కయినా రాసిఉంటే ఇంత అనర్థం వాటిల్లేదికాదు. ఇప్పుడు సమయం మించిపోయింది. పరిస్థితి మరీ చెయ్యదాటిపోలేదు. కాని చిక్కులున్నాయి. వాళ్ళది పల్లెటూరు. మళ్ళీ ఇంకో సంబంధం కుదుర్చుకోటమంటే తలోమాటా అంటారు. తను అంతదాకా వెళుతున్నాడు. జానకి ఒప్పుకోంటుందా ముందు? తను మహాచిక్కుపరిస్థితిలో పడిపోయాడు. తెలిసీ చెప్పకపోతే తరవాత విచారించవలసి వస్తుందేమో. చెబితే ఎటువంటి గడబిడ జరుగుతుందో? జానకి ముఖంవంక చూశాడు విశ్వం. ఆమెలో ప్రశాంతత తొణికిసలాడుతోంది. జానకి ఎప్పుడూ అలాగే చీకూచింతా లేనట్టుగా ఉంటుంది భవిష్యత్తు ఎలా వుంటుందో!

సూరి స్నానాలగదిలోకి వెళ్ళాడు. విశ్వం జానకీ ఒకరికెదురుగా ఒకరు కూర్చున్నారు. ఆమెని చూస్తున్నకొద్దీ తనలో ఏదో విశ్వాసం కలుగుతోంది.

"నా పెళ్ళికి రమ్మంటావా జానకీ?"

"నీ పెళ్ళికి నేను రావాలని ఉంటే రా, లేకపోతే లేదు," అలా ఠపీమని జవాబు చెప్పడం ఆమె కలవాటేనని విశ్వానికి తెలుసు.

"రావటానికి వీలుండదేమో."

"ఏదైనా వంక దొరికిందా?"

"గుంటూరునించి నాన్నగారూవాళ్ళూ వస్తారు కదూ?"

"నాస్తి? వాళ్ళువాళ్లే నువ్వు నువ్వే. బలవంతం చేయించుకోవాలని ఉన్నట్టుందేపాపం." విశ్వం నవ్వే స్థితిలో లేడు.

"వాళ్ళొస్తే నేను రావటానికి వీలుండదు."

"అదేమిటి? వింతగా మాట్లాడుతున్నావే!"

"కాదు జానకీ నిజంగా చెబుతున్నాను. నేను వాళ్ళున్నచోటికి రాలేను. ఆ రోజులు పోయాయి."

"ఏమిటిబావా నువ్వుమాట్లాడేది?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది జానకి.

"హార్టిపర్ దావా వేస్తానని నోటీసిచ్చాను."

అప్రతిభురాలైంది జానకి. విశ్వం ముఖంలోకి "నిజమా?" అన్నట్టు ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

"అవును. జానకీ," అన్నాడు విశ్వం.

"అటువంటి దుర్బుద్ధి ఎందుకు పుట్టిందీ?"

విశ్వం పరిస్థితులు చెప్పాడు. వసంతనితను వివాహమాడక తప్పదనికూడా చెప్పాడు.

"ఐతేమాత్రం అదేంపని?" అందామె.

"ఏం చెయ్యను?"

"ఏం చెయ్యలేకపోతే దావా వేస్తావన్నమాట. అదా నీ ప్రయోజకత్వం?"

ఇంతఘాటుగా జానకి ఏ విషయంలోనూ ఏ సందర్భంలోనూ తనతో అనలేదు.

విశ్వం సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు.

"నువ్వయితే ఏం చేసేదానివి?"

"నేనయితే అలా ఎన్నటికీ చేసేదాన్ని కాదు. భరించలేక ఒకవేళ చేసినా వెంటనే బుద్ధి తెచ్చు

కని వెళ్ళి కాళ్ళమీద పడేదాన్ని. ఘనకార్యం చేశావులే" అందామె.

జానకి ఇంత తీవ్రంగా విమర్శిస్తుందనుకోలేదు. అతనేమీ అనలేకపోయాడు.

"నువ్వు తొందర మనిషివి బావా" అంది జానకి.

"ఆలోచించే చేశాను" అన్నాడతను.

"ఏం లాభం.?"

"ఇప్పుడేం చెయ్యమంటావునన్ను ?"

"మావయ్య తప్పుచేశాడనుకో. నువ్వుకూడా అలాంటి తప్పుచేస్తే నీ గొప్పతనమేముంది ? పొరపాటుచేశానని క్షమాపణ కోరుకో బావా. ఆయన మనసు ఎందుకు క్షోభ పెడతావు ? ఇంతలో నీ వ్యక్తిత్వానికీ, అహానికీ ఏం దెబ్బ లేదులే. ఏం? ఏమంటావు?"

విశ్వం జానకివైపు కళ్లార్పకుండా చూశాడు. ఈ సలహా ఎవరైనా ఇవ్వగలరు. అసలు తనకే అలా చెయ్యాలని తట్టకపోలేదు. కాని జానకి అలా ప్రోద్బలం ఇవ్వటంలో ఏదో మహత్తరశక్తి ఉంది. హృదయంలో ఏదో అస్పష్టమైన బాధకలిగిందతనికి. ఏదో ఆవేదన తనకి విశ్రాంతిలేకుండా చేస్తోంది. జానకీ తనకీమధ్యన అసహజమైనదేదో అడ్డుపడ్డది. దానికి తనేబాధ్యుడు. సరిదిద్దటానికి కూడా బాధ్యత తనదే!

"సరే జానకీ." అన్నాడు.

"నువ్వు మంచివాడివే. నాకు తెలుసు." ఆమె అలాఅనటంలో ఏదో అనునయం ఉంది. జానకి తన కంటే చాలా చిన్నది. అయినా ఆమెలోఉన్న శక్తి ఏదో తనని శాసిస్తోంది.

ఆ సాయంత్రం బజారుకువెళ్లి వెండిచెంబులూ, పట్టుబట్టలూ, చీరెలూ, ధోవతులూ, నగలూ కావలసినవన్నీ తెచ్చుకున్నారు. ఇంటికి తిరిగివచ్చేముందు విశ్వం అన్నాడు.

"స్కూల్ భవనంలో చిత్రకళాప్రదర్శనం ఉంది. దగ్గరే, చూసివెడదాం రండి."

"నేను ఈ వస్తువులన్నీ ఇంటిదగ్గర పడేసివస్తాను. మీరక్కడ ఉండండి." అని సూరి బండిలో వస్తువులన్నీ వేసుకుని ఇంటికివెళ్లాడు.

జానకీ, విశ్వం ప్రదర్శనశాలవైపుకి నడిచారు.

* * *

చిత్రకళాప్రదర్శనశాలలో చిత్రాలన్నీ వరసగా చూస్తూ ఒకమూలకివచ్చి అలాగే నిలబడిపోయింది ఒక అమ్మాయి. అక్కడ రెండు పెద్దసైజు బొమ్మలున్నాయి.

ఒకటి "సౌందర్యం"

రెండోది "తోడేలు, మేకపిల్లా."

అవి వేసిన చిత్రకారుడు విశ్వం.

వాటిదగ్గిర నుంచుని చూస్తూఉన్న అమ్మాయి వసంత.

'తోడేలు, మేకపిల' చిత్రం చూడగానే ఆమె స్మృతి పథంలో విశ్వం మెదిలాడు. పేరు చూసింది అప్పుడు. ఆమె పెదవులమీద చిరునవ్వు తాండవించింది. కళ్లలో ఆనంద బాష్పాలు నిండాయి. అదేపనిగా ఆ బొమ్మ చూస్తోందామె. చూస్తున్నకొద్దీ తనకి నవ్వొస్తోంది. ఆ తోడేలులో క్రౌర్యం లేదు. ఆ మేకపిల్లలో భయం లేదు. పరిగెత్తుకుపోయే మేకపిలని పట్టుకునీ పట్టుకోనట్టుంది తోడేలు. ఆ చిత్రం అర్ధమేమిటో పసికట్టింది వసంత. ఆ చిత్రం ప్రధానోద్దేశం జాలి కలగచెయ్యటం. అందరూ దాన్ని తెగ మెచ్చుకోటం ఆమె చూస్తోంది. కాని ఆ చిత్రంచూస్తే తనకి జాలివెయ్యదు. నవ్వొస్తూంది.

రెండో చిత్రం "సౌందర్యం." ఆరు ఋతువులు దృశ్యాలూ కలగాపులగంగా చిత్రించబడ్డాయి. ఎర్ర చిగుళ్ళు, ఎండమావులూ, నీలమేఘాలూ, గాలివానా, తెలిమబ్బులూ, పంటచేలూ మంచుతెరలూ, రాలే ఆకులూ అన్నీ ఒక క్రమంలో కాకుండా చిందరవందరగా చిత్రించబడ్డాయి. సర్వత్రా సౌందర్య దర్శనమే జీవిత పరమావధి అని చిత్రం సందేశం. వసంత సమ్మోహితురాలై ఆ దృశ్యం అలాగే కన్నార్పకుండా చూడసాగింది.

"అమ్మకానికి" అని ఆ రెండు చిత్రాలకీ కాగితాలు తగిలించి ఉన్నాయి. రెండూ కలిసి వెయ్యి రూపాయలు.

"ఈ రెండు చిత్రాలూ నాకు కావాలండీ!" అంది వసంత ప్రదర్శనశాల నిర్వాహకులతో.

"అలాగేనండి. కాని ప్రదర్శనానంతరము అవి మీకు పంపగలము."

"ప్రదర్శన ఎప్పటివరకూ ఉంటుంది."

"ఇవాళతో ఆఖరు. రేపు మీకు పంపగలం." వసంత ఆలోచించింది. ఆ బొమ్మలు తనతో తీసుకు పోవాలని ఆమెకి ఉంది. వాళ్లు పంపేటయితే తన అడ్రసు ఇవ్వాలి. అడ్రస్ ఇస్తే విశ్వానికి తెలిసి పోతుంది. బతిమాలుతున్నట్టు అంది. "చూడండీ, ప్రదర్శన ఇంచుమించు ఎలాగో అయిపోయిందికదూ. చీకటిపడుతోంది. ఇంక ఎక్కువమందిరారు. ఇది ప్యాక్ చేసి నాకిస్తే సంతోషిసాను. ఇవి నాకు ఇప్పుడు తీసికెళ్లటానికి మాత్రమే వీలవుతుంది. మీరు తరవాతగాని పంపటానికి వీలేదంటే కొనటానికి నాకు ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. ఏమంటారు.?"

నిర్వాహకులకి ఆ బేరం పోగొట్టటం ఇష్టం లేదు అసలు కొనేవాళ్లే తక్కువ. అందులో అంత డబ్బుపెట్టికొనే కళాపోషకులు మరీ అరుదు. చిత్రకారుడు సంతోషిస్తాడని వాళ్ళు 'సరే' అన్నారు.

"ఈ డబ్బు ఆర్టిస్ట్ కే వెడుతుందికదండీ."

"అవును. మీ పేరేం రాయమన్నారు?"

"రేఖ."

వసంత ఖరీదిచ్చింది, రసీదు తీసుకుంది.

"వారి అడ్రస్ చెబుతారా?" అందామె.

అడ్రస్ రాసిచ్చారు.

వసంత చిత్రాలు బండిలో పెట్టించుకుని వెళ్ళి పోయింది. విశ్వం ఈ విషయం తెలిసి ఏమనుకుంటాడో! ఎంతసంతోషిస్తాడో! అప్పుడాయన ముఖంలోని ఆనందం చూడాలనిపిస్తోంది తనకి!

బండీ వెళుతోంది స్టేషన్ కి.

యధాలాపంగా రోడ్డుచివరదాకా చూసిన వసంత ఉలిక్కిపడ్డది. మళ్ళీచూసింది. విశ్వమే సందేహంలేదు. పక్కన ఎవరు? ఆమె తెల్లబోయింది. క్రమంగా వాళ్ళు దగ్గరౌతున్నారు.

ఇద్దరూ ఏదో మాట్లాడుతూ నవ్వుతూ నడుస్తున్నారు.

విశ్వం పెళ్ళిచేసుకున్నాడా?
తను భూమిలోకి కుంగిపోతున్నట్టనిపించింది వసంతకి.

బండి వాళ్ళిద్దరినీ దాటిపోయింది.

విశ్వం తనని చూడలేదు. చూస్తే ఏంచేసేవాడో! వసంత ఉత్సాహమంతా దిగజారిపోయింది.

బండీ క్రమక్రమంగా దూరమైంది.

విశ్వం, జానకీ ప్రదర్శనశాలకివొచ్చారు.

అతను వచ్చీరాగానే నిర్వాహకులు జరిగిన విషయం చెప్పారు.

వెయ్యి రూపాయలు!

ఆమె ఎవరో రేఖట!.

ఆ బొమ్మలు అంతఖరీదు పెట్టి ఎవరూ కొంటారని తను అనుకోలేదు. విశ్వం తన చెవుల్ని తనే నమ్మలేకపోయాడు.

వెయ్యిరూపాయలు సంపాదించటంవల్ల విశ్వానికి మహోత్సాహం కలిగింది. ఇకవసంతని తను వివాహం చేసుకోటానికి అభ్యంతరం ఏమీ ఉండదు.

ఆ మర్నాడు విశ్వం కోనపల్లి ప్రయాణమై వెళ్లాడు. అక్కడ నాన్నకి క్షమాపణ చెప్పుకున్నాడు. వెంకట్రామయ్యగారుకూడా అక్కడే ఉన్నారు.

"మనవాళ్ళు పోటీ వెనవాయలోయ్" అన్నాడు ఆయన గిరీశంగారి ఫక్కీలో.

రంగనాథంగారు మనస్ఫూర్తిగా నవ్వారు. పెళ్లి బాజాలు మోగుతున్నాయి.

ఊళ్ళో జనం అంతా వెంకట్రామయ్యగారి ఇంటి ముందే ఉన్నారు. అక్కడ పార్టీ గొడవలు లేకుండా అందరూవచ్చి కులాసాగా కబురు చెప్పుకోటం చూసి విశ్వం సూరివైపు చూసి భావగర్భితంగా నవ్వాడు. సూరి పొడిగా నవ్వాడు.

విశ్వాన్ని అక్కడ చూడటం వకేశ్వరరావుకి కొంచెం విషమంగానే ఉంది అయితే విశ్వం జరిగింది మర్చిపోయి వకేశ్వరరావుని హృదయపూర్వకంగా అభినందించి స్వాగతం చెప్పటంవల్ల అతను విశ్వం ఉనికిని అంతగా పట్టించుకోలేదు.

సుముహూర్తం జరిగిపోయింది. పండితుడెవరో శ్లోకం శ్రావ్యంగా పఠిస్తున్నాడు.

జానక్యాః కమలామలాంజలిపుటే యాః
పద్మరాగాయితాః
న్యస్తా రాఘవమస్తకేచ విలసత్కుంద
ప్రసూనాయితాః
స్రస్తాః శ్యామలకాయకాంతి కలితా యా ఇంద్ర
నీలాయితాః
ముక్తాస్తా శ్శుభదాభవంతు భవతాం శ్రీరామ
వైవాహికాః

ఏదో పవిత్రత ఆవరించింది వివాహమంటపాన్ని. తన్మయత్వంతో విన్నాడు శ్లోకపఠనాన్ని విశ్వం. ఈరోజునుంచీ జానకి కొత్తజానకి. ఆమెకి పెళ్లయింది. భర్తే సర్వస్వంగా ఆమె జీవిస్తుంది. తను ఆమెతో ఇదివరకు తీసుకున్నంతగా చనువుతీసుకోలేడు. పద్మని ప్రేమించినంతగా, ఇంకా ఎక్కువగా కూడా తను జానకిని ప్రేమించాడు. ఆమె అంటే ఏదో అనిర్వచనీయమైన అభిమానం తనికి. జానకి సుఖంకోసం తనేమైనా ఇవ్వగలడు. ఆమె కష్టంలో ఉంటే తనకుండె ఎవరో నులిమినట్లుంటుంది. నటేశ్వరరావు ఆమె భర్త అవుతాడని తెలిసినరోజున అలాగే అనిపించింది. అతను అదృష్టవంతుడు. పద్మ అదృష్టవంతురాలు.

కాని జానకి జీవితం పూలబాట కాదేమో. ఆమె కష్టించి సాధించుకోవాలి జీవితం. ఆమెలో ఆశక్తి ఉంది.

జానకిలో ప్రశాంతత ఉంది. అందుకే ఆమె ఒక ప్రభంజనం కాగలదు, అవసరం వస్తే. వసంత! మూర్తీభవించిన అమాయకత్వం. ఆమెలో అందరికి అంత అమాయకత్వం కనిపిస్తుందో లేదో కాని తన కలా అనిపిస్తుంది.

సంభావనకి వచ్చినవారు వేదం చదువుతున్నారు. ఆ సంగీతం వింటూ అలాగే కూర్చున్నాడు విశ్వం.

అక్షతలు జల్లుతున్నారు.

జానకితలపై శుభాక్షతలు చల్లుతుంటే ఏదో దివ్యానందం కలిగింది విశ్వానికి. మనసులోనే ఆశీర్వదించాడు. ఆమెకళ్ళతో చిరునవ్వు నవ్వింది.

"నువ్వు మంచివాడివి బావా" అని జానకి అన్నట్టనిపించి అతనికళ్లు చెమ్మగిల్లాయి.

తను నిజంగా మంచివాడైనా కాకపోయినా జానకి అలా అన్నప్పుడు తను పూర్తిగా మంచివాడై పోవాలనిపిస్తుంది. ప్రతిమనిషిలో కాస్తోకూస్తో మంచీ చెడు రెండు ఉంటాయి. మనిషిలోని మంచితనాన్ని కొందరు పెంపొందింపచేస్తే, మరి కొందరు చెడునే రెచ్చగొడతారు. జానకి అందరిలో మంచినే చూస్తుంది. తటాలున విశ్వానికి ఎంతో మనశ్శాంతి నిచ్చే భావం కలిగింది. ఒకవ్యక్తి జీవితాన్ని తీర్చిదిద్దే అవకాశం జానకికి లభించింది. అందుకు ఆమెకి శక్తి సామర్థ్యాలున్నాయి. పరిపడని విషయాలు తను చీదరించుకుని ఊరుకుంటాడు. కాని జానకి పద్ధతి వేరు. ఎవరినిగానీ ఆమె చీదరించుకోటం తనెప్పుడు చూడలేదు, అశాంతీ అసహనము అసంతృప్తి తనని బాధించినట్టు ఆమెని బాధించవు కాబోలు.

17

ఆకాశంలోకి శూన్యంగా చూస్తూ నిలబడ్డది వసంత. ఆమె వదనంలో కళాకాంతులు తగిపోయాయి. నిర్లక్ష్యంగా వొదిలిన జుట్టు గాలి కెగురుతోంది.

అకస్మాత్తుగా ఆమెలో ఏదో మార్పు కలిగింది. ఆమె కళ్ళలోకి ఏదో వెలుగువచ్చింది. ఆమె పెదవులపై చిరునవ్వు వెన్నెల విరిసింది. ఒకసారి ఒక భావానికి స్పందించిన హృదయం మళ్లీ మళ్లీ అదే భావానికి స్పందించినా అందులో కొత్తదనంవిమీ లేదు. ఆ అనుభవంలోని ఆనందం నిత్యనూతనం. మళ్లీ మళ్లీ అది కావాలని అర్రులు చాచటం మానవ స్వభావమే, కాని అది ఆశక్తి వశం కావటం.

ఒకసారి చూసిన దృశ్యం మళ్ళీ చూడాలనిపించవచ్చు. కాని ఆ మొదటి అనుభవమే చిరస్మరణీయం.

ఈ మాత్రం విషయం తెలుసుకోలేక తనెంత మధనపడ్డది!

జ్ఞాపకాల్లోని మాధుర్యం కంటె అదే అనుభవం మళ్ళీ మళ్ళీ అనుభవించటంలోని మాధుర్యం ఎక్కువ కాదు. విశ్వం, తనూ మాట్లాడుకున్న సన్నివేశాలు ఎన్నో, అవన్నీ మధుర క్షణాలు, మధుర ఘటాలు. ఒక జీవితకాలం అంతా వాటిని జ్ఞాపకంచేసుకుంటూ గడిపివేయవచ్చు మహదానందంగా.

తలుపు చప్పుడు విని తలెత్తి చూసింది వసంత: తన కళ్లు తనే నమ్మలేకపోయింది. విశ్వం.

"వసంతా!"

"మీరా!"

"నేనే వసంతా" ఆప్యాయంగా అన్నాడు విశ్వం.

వసంత కన్నీరు తుడుచుకుంది. విశ్వం ఆదృశ్యం చూసి చలించాడు.

"ఏడుస్తున్నావా వసంతా?"

"లేదు" అంది ఆమె గద్గదికంగా. ఆలోచనలో ఆమె గమనించలేదు. తను ఆలోచిస్తున్నంత

సేపు కన్నీరు కారింది కాబోలు. విశ్వంరాగానే అది విజృంభించింది.

"నన్ను క్షమించు వసంతా" అన్నాడు విశ్వం.

వసంతకి గొంతు పెగల్లేదు. ఆమె ఏమీ అనక పోయేసరికి ఆమెకోపం తగ్గలేదనుకున్నాడు విశ్వం.

"ఎన్నాళ్ళ నించో క్షమాపణ చెప్పుకుందామను కుంటున్నాను."

అందుకేనా విశ్వం వచ్చింది!

"ఎందుకూ?" అంది ప్రయత్నించి ఆమె.

"ఆరాత్రి అలా తొందర పడ్డందుకు. ఇన్నాళ్ళ నించీ ఆక్షమాపణ వాయిదా వేసినందుకూ."

"ఇన్నాళ్లు ఎక్కడ ఉన్నారు?"

"విజయవాడలో కొన్ని చిక్కుల్లో పడ్డాను. ఇప్పుడు పరవాలేదనుకో."

"కులాసాగా ఉన్నారా?"

"ఓ నీకో మంచి సంగతి చెప్పమన్నావా?"

తనకి తెలుసు ఆసంగతేమిటో! వసంత ముభావంగా ఊరుకుంది.

"నువ్వు ఊహించనంత! అవును."

బొమ్మల ఖరీదు అంత వుంటుందని తనెప్పుడూ అనుకోలేదు.

"చెప్పండి" అందామె ముక్తసరిగా.

ఆమె ఎందుకో నిరుత్సాహంగా ఉంది! తను ఇప్పుడా విషయం చెబితే ఆశించినంత మాధుర్యం అందులో ఉండదు. వసంత ఎందుకలా ఉందో!

"పోనీ, తరవాత చెబుతాలే."

"మీ ఇష్టం."

విశ్వం గదిచుట్టూ చూశాడు. తను పూర్తి చెయ్యని నర్తకిబొమ్మ ఇంకా అలాగే డ్రాయింగ్ స్టాండ్‌మీద ఉంది. అతని హృదయంలో చెయ్యి పెట్టి కలచినట్టయింది.

"వసంతా, నన్నా బొమ్మ పూర్తిచెయ్యనిస్తావు కదూ?"

వసంత కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి. అసంపూర్ణ రాగోదయ చిత్రం......చివరిదాకా అసంపూర్తిగా మిగిలిపోయే జీవితం.

ఆమె సమాధానంకోసం ఎదురుచూడకుండానే విశ్వం ఆ చిత్రం దగ్గిరికివెళ్ళి తదేకంగా చూడసాగాడు.

ఆనాటిరాత్రి జరిగిన ఘట్టం స్మృతిపథంలో మెరిసింది. దప్పున కిటికీలోంచి బయటికిచూశాడు. తరవాత అలా చూసినందుకు అతను కొంచెం నవ్వుకున్నాడు.

ఇక వసంత తనదవుతుంది. తనకేం భయం? ఆమెకోసం తను అన్నీ త్యాగంచేయబోతున్నాడు. జీవితంలో తిరుగులేని మంచిపనిచేసి ఘనంగా తలెత్తుకు తిరగబోతున్నాడు.

"అన్నట్టు, వసంతా, నేనీమధ్య ఓ వెయ్యి రూపాయలు సంపాదించాను తెలుసా?"

అంటూ విశ్వం అక్కడ వెనక్కి తిప్పివున్న చిత్రాలు ముందుకు తిప్పిచూసి నిర్ఘాంతపోయాడు.

వసంతకి నవ్వొచ్చింది. కాని ఆపుకుంది.

"ఇవి నీకెక్కడివి?"

"కొన్నాను."

"కొన్నావా? ఎక్కడ?" ఆశ్చర్యంగా ఆమె వైపు చూశాడు విశ్వం.

"చిత్రకళాప్రదర్శనశాలలో."

తెల్లబోయాడు విశ్వం.

"అయితే నువ్వేనా? లేకపోతే నా బొమ్మలు వెయ్యిరూపాయలిచ్చి కొనేదెవరు లే."

ఆమాటలకి చివుక్కుమంది వసంత మనసు. ఆ బొమ్మలు తను అలా ఎదురుగా ఎందుకు పెట్టింది!

"కాని నీ కంత డబ్బెక్కడిదీ?"

"సంపాదించాను."

"ఎలా?"

"సినిమాల్లో వేషం వేస్తున్నాను."

ఆమెవైపు ఆశ్చర్యంగా చూశాడు విశ్వం.

"సినిమాలోనా? ఎప్పటినుంచీ? నాకు తెలియదే!"

"ఇంకా మొదల్లేదు. మొన్ననే బుక్ అయాను. త్వరలో మద్రాస్ వెళ్లాలి."

"అయితే నేను కొన్నాళ్లాగివస్తే చిక్కేదానివి కాదన్నమాట."

ఆ మాటలకి అతనివైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూసిందామె.

"అంటే."

"మద్రాస్ వెళ్ళిపోయేదానివిగా."

"ఊఁ" అంది వసంతి ముభావంగా.

"విజయవాడ వచ్చినదానివి ప్రదర్శనశాలలో నా అడ్రస్ తీసుకుని నా దగ్గరకొచ్చి పోకూడదూ?"

"రావాలనే బండిలో బయల్దేరాను. అయితే మీరు ఎవరితోనో కలిసివెళుతూ దారిలో కనిపించారు. పలకరిస్తే బావుండదని వొచ్చేశాను."

"నువ్వు నన్ను చూశావా?" అని ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు అతను. "నేను చూడలేదే!"

"మీ రేదో సరదాగా మాట్లాడుకుంటూ వస్తున్నారు. ఆమె ఎవరు?"

కుతూహలంగా అతనివైపు చూసిందామె.

"మా మేనమామకూతురు. జానకి. నిన్ననే పెళ్ళయింది."

"నిన్ననా?"

"అవును. పెళ్ళికొడుకెవరో తెలుసా? మన నటేశ్వరరావు."

అత్యంతాశ్చర్యంతో కళ్లు పెద్దవిచేసి చూసింది వసంత!

"అలాగా!" అందామె. ఏదో బరువు తీరిపోయినట్టయింది ఆమెకి.

జానకి వివాహంప్రసక్తిరాగానే తను వొచ్చిన పని జ్ఞాపకం వొచ్చిందతనికి. ఉత్సాహంగా పెదవికదిపాడు. కాని అంతలోనే అతనికి తటాలున ఓసందేహం కలిగింది. ఇన్నాళ్లు తను మాట్లాడకుండా ఊరుకుని ఇప్పు డాసంగతి చెబితే ఆమె ఏ మనుకుంటుందో. ఇప్పుడు వసంతి సినిమానటి అవబోతోంది. తను ఆది తెలుసుకుని పెళ్లిచేసుకోటానికి సిద్ధపడుతున్నాడను కుంటుందేమో. అదికాక సినిమాలో ఆమె వేషాలు వెయ్యటం తన కిష్టం ఉండదు. ఆమె అందుకు ఇష్టపడుతుందా? తనుసరైన సమయంలో రాలేదు. ఆలస్యం జరిగిపోయింది. ఇప్పుడు తన మంచి పనిని వసంతి అర్థం చేసుకునే స్థితిలో లేదు. పై పెచ్చు స్వార్థం అంటగట్టవచ్చు.

అతని ముఖంలో ఆశాభంగం స్ఫుటంగా కనిపించింది. కొంచెంసేపెవరూ మాట్లాడలేదు.

"నీకు సినిమాలో అవకాశం ఎలా దొరికింది?"

"దరఖాస్తుపెట్టాను. డైరెక్టర్ గారు విజయవాడలో మకాంచేసి ఇంటర్వ్యూకి అక్కడికి రమ్మంటే వెళ్లాను. వెంటనే బుక్ చేసుకొని అడ్వాన్సు కూడా ఇచ్చారు."

సినిమాలో నటించటం విశ్వాని కిష్టంలేదని వసంతకి తెలుసు. కాని తనేం చేస్తుంది. విశ్వం జాడ తెలియనప్పుడు ఆ పనిచేసింది.

విశ్వం ఒక్క మాటంటే తను మానేస్తుంది!

కాని... కాని... ఆయన?

వసంతి ఏదో ఆలోచిస్తోంది.

"మద్రాసు ఎప్పుడు వెడతావు?"

"రేపే వెడదామనుకున్నాను."

వసంతి ఆగింది. విశ్వం ఇంకేమీ అనలేదు. ఆమెలో ఏదో నిరాశాభావం కలిగింది. తను అందని ద్రాక్షపండుకి ఎగబాకుతోంది.

"ఒంటరిగా వెళ్లటం భయంగా ఉందండీ. మీరు కూడా వొస్తే ధైర్యంగా ఉంటుంది."

వెనకరిహార్సల్స్‌కి వెళ్లేటప్పుడూ ఇలాగే తను వొస్తే ధైర్యంగా ఉంటుందని వసంతి అనటం అతని స్మృతిపథంలో మెదిలింది.

"సరే." అన్నాడు బరువుగా.

18

మద్రాస్ మెయిల్ చీకట్లో చీల్చుకుంటూ పరిగెత్తుతోంది. రిజర్వుచేసిన మొదటి తరగతి సీట్లలో వసంత, విశ్వం కూర్చుని ఉన్నారు. రివ్వురివ్వున గాలి వీస్తోంది. కిటికీలోంచి విశ్వం బయటికి చూస్తున్నాడు. గాంఢాంధకారంగా ఉంది. "చీకట్లో ఒంటరితనం భయం వేస్తుంది ఎందుకో" అనుకున్నాడు విశ్వం. తనకి దెయ్యం భయం లేదు. కాని ఆ చీకట్లో తననే తను చూసుకోలేడు, తనేదో ఐపోతున్నటు అనుభూతి కలుగుతుంది. సముద్రపు ఒడ్డున ఒంటరిగా నుంచుంటే ఆ ఆటుపోటులతో సముద్రం భీభత్సంగా ఉన్నప్పుడు ప్రకృతిలో పరమాణువులా తాను అల్పుడైపోతున్నట్టు అనిపిస్తుంది. ఆ సమయంలో ఒంటరితనం మరీదుర్భరం.

అయితే ఈ ఒంటరితనమనేది తనకో జబ్బులా ఉంది. పట్టణం నడిమధ్యన పట్టపగలు నడిబజార్లో జనసందోహంలో ఉన్నప్పుడూ తను ఒంటరిగాడైనట్టు అనిపిస్తుంది. ఒక్కొక్కసారి తనకెవరూ లేరా అనుకుంటాడు. తన మనసెప్పుడూ ఆలోచనలతో నిండి ఉంటుంది. ఆలోచించటం తనకో దీర్ఘవ్యాధి. కాని ఎలా? మనిషి ఆలోచించకుండా ఎలా ఉండగలడు? ఆనర్స్ పరీక్ష రాసి కాలేజీ చదువుకి స్వస్తి చెప్పినప్పటినించి తనకి ప్రతివిషయమూ ఆలోచనీయాంశంగా కనిపిస్తోంది.

విశ్వం జేబులోంచి సిగరెట్ తీసి వెలిగించాడు.

"ఇదెప్పటినించి?" అంది వసంత.

"ఈమధ్య ఒంటరితనం బాగా అలవాటయినప్పటినించీ."

పొగ గుప్పున వొదిలాడు.

వసంత దగింది.

"నీకు పడదు కాబోలు."

"పరవాలేదు" అంటూనే వసంత మళ్ళీ దగింది.

విశ్వం సిగరెట్ బయటికి విసిరేశాడు. అతను మళ్ళీ ఆలోచనలోపడ్డాడు.

కాని కొన్ని కొన్ని విషయాల్ని గురించి ఆలోచించినకొద్దీ బుర్ర చెడిపోతోంది. సమాధానం సరైంది రాదు. ఏదో ఊహాగానంచేసి ఒక థియరీ తయారు చేస్తారు అందులో బోలెడు వితండవాదం ఉంటుంది.

ఒక్కొక్కసారి హృదయంలో ఏదో అస్పష్టమైన బాధగా ఉంటుంది. కారణం తెలియదు. ఒక్కొక్కసారి మనసుని సరిపెట్టుకుంటుంటే ఆ బాధ మరీ ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఏవో పేర్లు పెట్టొచ్చు ఇటువంటి భావాలకి. కాని అదంత ముఖ్యం కాదు. ఒక పసిపాపనిచూస్తే అనిర్వచనీయమైన ఆనందం కలుగుతుంది. ఆ పాప ఒక్కసారి నవ్వితే ఏయే లోకాల్లోనో విహరిస్తున్నట్టుంటుంది. ఎందుకు?

మొదట చిత్రకళ అభ్యాసం చేస్తున్నప్పుడు ఉత్సాహంగా ఉండేది. రానురాను ఏదో వెలితిగా ఉండేది తనకి. విమర్శకులు 'భేష్' అనే బొమ్మలు వేశాడు. వేస్తున్నంతసేపూ ఏదో అసంతృప్తి తనకి ఉంటూనే ఉంది. సృజనశక్తి ఉపయోగించటంలో ఆనందం ఉంది. కాని అలౌకికానందం లేదు.

కాని ఆ అలౌకికానందం తను ఎన్నోసార్లు అనుభవించాడు.

ఒక్క మాటలో.

ఒక్క చూపులో.

ఒక్క మృదుస్పర్శలో.

మనసులో దిగులుగా ఉన్నప్పుడు హృదయం ఆక్రోశించటం స్వానుభవమే. మనస్సు రంజిల్లినప్పుడల్లా హృదయం రంజిల్లదు.

విశ్వం వసంతవైపు చూశాడు. ఆమె కళ్ళలో ఏవో ఆలోచనలు కనిపిస్తున్నాయి.

"సినిమాలో బాగా పేరొస్తే ఏం చేస్తావు వసంత?"

ఆమెకేమీ సమాధానం తోచలేదు. తెలివిగా తప్పించుకుంది.

"బొమ్మలెయ్యటంలో మీకు బాగా పేరొస్తే ఏం చేస్తారు?"

ఏం చేస్తాడు తను? ఏమీ సమాధానం తోచదేం? నిన్న వేసిన బొమ్మ ఇవాళ పాతబడుతుంది. మళ్ళీ కొత్తది వేస్తేనే ఆనందం. ఎంత గొప్పదైనా చూసిందే చూస్తుంటే విసుగు పుడుతుంది. జీవిత పర్యంతం అలా నిత్యనూతనత్వం అన్వేషిస్తూనే ఉండాలి. కాని అన్వేషించి చేసేదేమిటి? ఆ సృజనశక్తి వినియోగంలో ఆనందం ఉంది కాని అంతేనా? నలుగురూ మెచ్చుకుంటారు. కీర్తిప్రతిష్ఠలు వొస్తాయి. వొస్తే? ఇంకా రావాలని ఉంటుంది. దానికోసం తాపత్రయం. అందర్నీ మించాలని కోరిక. అసంతృప్తి. ఈర్ష్య. పొగడ్తలు. ఆగిపోతే విచారం. 'నిన్న' గొప్పగా ఎత్తేసినవాణ్ణి 'ఇవాళ' కిందికి లాగేసుంది. ఈ రోజు వెలిగే వ్యక్తి రేపు చీకటిలోకి పోవొచ్చు. ఏమిటి గొప్పతనమూ, కీర్తిప్రతిష్ఠలూ? తాత్కాలికంగా మనసుని రంజింపచేస్తాయి. అంతే! ఇంకా ఇంకా కావాలని మనసు ఆక్రోశిస్తుంది.

తన జీవితం గడచిన సంవత్సరంలో చెందిన మార్పులు జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు విశ్వం.

చెయ్యాలనుకున్న మంచిపని చెయ్యనేలేదు. కాని కొన్ని దివ్యమైన అనుభూతుల్ని పొందాడు.

కొందరు వ్యక్తుల్ని సరిగా అర్థం చేసుకున్నాడు— కనీసం వారి దృక్పథం అర్థం చేసుకున్నాడు.

ఆలోచనతో అతని మనసు వేడెక్కింది.

"తల దిమ్ముగా ఉంది" అన్నాడు.

"అలా చల్లగాలిలో తలపెట్టుకుంటే ఉండదా మరి. ఆ అద్దం వేసెయ్యండి" అంది వసంత.

"తిరిగి వచ్చేటప్పుడు నాకిలా సలహాలిచ్చే వాళ్లుండరు కాబోలు" అన్నాడు. అతని స్వరంలో ఏదో వేదన ఉంది. వసంత అతనివైపు కొంచెం జాలిగా చూసింది.

"మీకు శ్రమ ఇస్తున్నాను."

"నాకు చాలా హాయిగా ఉంది" అన్నాడు విశ్వం. వసంత ఊరుకుంది.

ఒక్కొక్కరు తనకి దూరమైపోతున్నారు.

పద్మ, జానకి, వసంత.

వసంతని తను ఉద్ధరించాలనుకున్నాడు!

ఏమిటి తను ఉద్ధరించేది! అకస్మాత్తుగా అతనికి జానకిమాటలు జ్ఞప్తికొచ్చాయి.

"నువ్వూ నేనూ ఒకర్ని ఉద్ధరించేదేమిటి లే బావా!"

ఎంత సత్యంఉంది జానకిమాటల్లో. గుడ్డివాడు తను. ఇప్పుడు తెలుసుకుంటున్నాడు. ఆమె చదువులో ఆలోచనలో తనకంటె మించిందికాదు. అయినా జీవితాన్ని కాచి వడపోసినట్లు మాట్లాడింది!

వసంత తనదారి తను చూసుకుంటోంది.

తనుకూడా ఉంటే ఆమెకి ధైర్యంగా ఉంటుందిట.

ఇహ ఆ మాటకూడా ముందు అనదు.

విశ్వం హృదయంలో ఏదో వేదనగా ఉంది. వసంతకి తను కావాలో అక్కర్లేదో, కాని తను నోరు తెరిచి ఒక్కమాట అంటే తనకోసం అన్నీ వొదులుకుంటుందామె. కాని ఇంకా తనకేదో అడ్డుపడుతోంది.

"నువ్వులేనిదే నాకు జీవితంలేదు వసంతా." అని తను అనగలిగితే...! కాని...కాని......ఎలా? తనని ఉద్ధరించమని ఎలా అడగగలడు వసంతని? వసంతని మదరాసులో వొదిలిపెట్టి తను వొచ్చెయ్యాలి అర్థరాత్రి నిమిషాలు లెక్కపెట్టుకుంటూ. వెర్రి మొర్రిగా ఆలోచిస్తూ తలదిమ్మెక్కి అవస్థపడుతూ ప్రయాణం చెయ్యాలి. హృదయం ప్రఫుల్లంచేసే చిరునవ్వుకూడా తనకి కరువౌతుంది. తిరిగి ఇంత దూరము తను ఒంటరిగా రావాలి.

తనకి అధైర్యం కలుగుతోంది. తను ఒంటరివాడై పోతున్నాడు. వసంత తనకి దక్కకుండా పోతోంది. ఈ ఊహరాగానే నిస్పృహతో నిట్టూర్చాడు విశ్వం.

"నేను తిరిగి ఇంతదూరమూ ఒంటరిగా రావాలి కాబోలు."

వసంత వేదనతో అతని ముఖంలోకి చూసింది. అకస్మాత్తుగా అతనిలో ఎన్నడూ కలగనంత అధైర్యం కలిగింది.

"నేను రాలేను వసంతా."

చిన్నపిల్లవాడిలా వాపోయాడు విశ్వం. వసంత కళ్లలో గిర్రున నీళ్లు తిరిగాయి. ఆమె హృదయంలో దుఃఖం పొంగి పొర్లింది. అతనివైపు జాలిగా చూసింది. అంత మనిషి ఒక చిన్న పిలవాడైపోయి ఏదో మారాం చేస్తున్నట్లు అనుభూతి పొందింది వసంత. ఆమెసర్వం మర్చిపోంది.

"వొద్దు వొంటరిగా రావొద్దు. నేను కూడా మీతో వచ్చేస్తాను" అంటూ వసంత అతనికి దగ్గరగా జరిగింది. విశ్వం ఆమెని కౌగిలిలోకి తీసుకుని హృదయానికి అదుముకున్నాడు.

చిమ్మ చీకట్లోంచి దారిచేసుకుంటూ మద్రాస్ మెయిల్ పరుగెత్తుతోంది.

సమాప్తం